

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA IŠVADA,
pateikta 2022 m. gruodžio 15 d.¹

Byla C-700/21

**O. G.,
dalyvaujant
Presidente del Consiglio dei Ministri**

(*Corte costituzionale* (Konstitucinis Teismas, Italija) prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teisminis bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose – Pagrindų sprendimas 2002/584/TVR – Europos arešto orderis – Neprivalomieji atsisakymo perduoti pagrindai – Privataus ir šeimos gyvenimo gerbimas – Trečiųjų šalių piliečiai, esantys ar gyvenantys valstybės narės teritorijoje“

1. *Corte costituzionale* (Konstitucinis teismas, Italija) prašo Teisingumo Teismo išaiškinti Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR² 4 straipsnio 6 punktą, dėl kurio perkėlimo į Italijos teisę gali būti pažeista Italijos Konstitucija.
2. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą suteikia Teisingumo Teismui galimybę papildyti savo gausią jurisprudenciją dėl Europos arešto orderių (toliau – EAO). Konkrečiai kalbant, jis turės nustatyti, ar valstybės narės, naudodamosi Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkte joms suteikta diskrecija, gali remtis neprivalomu EAO nevykdymo pagrindu, kuris netaikomas trečiųjų šalių piliečiams.

¹ Originalo kalba: ispanų.

² 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimas dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (OL L 190, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 34), iš dalies pakeistas 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR (OL L 81, 2009, p. 24).

I. Teisinis pagrindas

A. Sąjungos teisė

1. Pagrindų sprendimas 2002/584

3. 12 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

„Šis pagrindų sprendimas grindžiamas pagarba pagrindinėms teisėms ir principams, kurie pripažįstami [ESS] 6 straipsnyje ir kurie atspindi Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje³, ypač jos VI skyriuje. Jokia šio pagrindų sprendimo nuostata negali būti išaiškinta taip, lyg ji draustų atsisakyti perduoti asmenį, kurio areštui [suėmimui] yra išduotas [EAO], kai yra objektyvių priežasčių manyti, kad minėtas [EAO] yra išduotas, siekiant persekioti ar bausti asmenį dėl jo (jos) lyties, rasės, religijos, etninės kilmės, tautybės, kalbos, politinių įsitikinimų ar seksualinės orientacijos arba kad to asmens padėtis gali būti pažeista dėl bet kurios iš tų priežasčių. Šis pagrindų sprendimas nekliudo valstybei narei taikyti savo konstitucines taisykles, susijusias su teisingu procesu, asociacijos laisve, spaudos laisve ir žodžio laisve kitose žiniasklaidos priemonėse.“

4. 1 straipsnyje („[EAO] apibrėžimas ir įpareigojimas jį vykdyti“) nurodyta:

„1. [EAO] yra teisminis sprendimas, kurį išduoda [priima] valstybė narė, kad kita valstybė narė areštuotų [suimtų] ir perduotų prašomą perduoti asmenį, siekiant patraukti baudžiamojon atsakomybėn arba vykdyti laisvės atėmimo bausmę, [siekiant vykdyti baudžiamąjį persekiojimą, laisvės atėmimo bausmę] arba sprendimą dėl įkalinimo.

2. Valstybės narės vykdo [EAO], remdamosi tarpusavio pripažinimo principu ir vadovaudamosi šio pagrindų sprendimo nuostatomis.

3. Šis pagrindų sprendimas nekeičia pareigos gerbti pagrindines teises ir pagrindinius teisinius principus, įtvirtintus [ESS] 6 straipsnyje.“

5. 4 straipsnyje („Europos arešto orderio neprivalom[ieji] nevykdymo pagrindai“) numatyta:

„Vykdančioji teisminė institucija gali atsisakyti vykdyti [EAO]:

<...>

6) jei [EAO] yra išduotas, siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo, kai prašomas perduoti asmuo yra vykdančiojoje valstybėje arba yra jos pilietis ar gyventojas, ir toji valstybė imasi vykdyti bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo pagal savo vidaus teisę;

<...>“

³ Toliau – Chartija.

6. 5 straipsnyje („Išduodančiosios valstybės narės suteikiamos garantijos ypatingais atvejais“) teigiama:

„Vykdančiajai teisminei institucijai vykdančią [EAO], pagal vykdančiosios valstybės narės teisę gali būti taikomi šie reikalavimai:

<...>

3) kai asmuo, kurio atžvilgiu yra išduotas [EAO], siekiant jį patraukti baudžiamojon atsakomybėn [siekiant vykdyti jo baudžiamąjį persekiojimą], yra vykdančiosios valstybės narės pilietis arba gyventojas, perdavimui gali būti taikomas reikalavimas, kad[,] apklausus asmenį, jis būtų grąžintas vykdančiajai valstybei narei ir ten atliktų išduodančiojoje valstybėje narėje jam priimtą [skirtą] laisvės atėmimo bausmę arba įvykdytą sprendimą dėl įkalinimo.“

2. Pamatinis sprendimas 2008/909/TVR⁴

7. 9 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

„Vykdančią bausmę vykdančiojoje valstybėje narėje turėtų būti sudarytos geresnės sąlygos nuteistojo socialinei rehabilitacijai. Siekdama įsitikinti, kad vykdančią bausmę vykdančiojoje valstybėje iš tiesų būtų sudarytos palankesnės sąlygos nuteistojo socialinei rehabilitacijai [reintegracijai], išduodančiosios valstybės kompetentinga institucija turėtų atsižvelgti į tokius aspektus, kaip asmens ryšiai su vykdančiąja valstybe, ar jis šią vietą laiko svarbia šeimai, kalbiniu, kultūriniu, socialiniu ar ekonominiu požiūriu arba jis kaip nors kitaip susijęs su vykdančiąja valstybe.“

8. 12 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„Šis pamatinis sprendimas taip pat turėtų būti *mutatis mutandis* taikomas bausmių vykdymui [Pagrindų sprendimo 2002/584] 4 straipsnio 6 dalyje [punkte] ir 5 straipsnio 3 dalyje [punkte] numatytais atvejais. Tai, *inter alia*, reiškia, kad nedar[ydama] poveikio [Pagrindų sprendimo 2002/584] taikymui, vykdančioji valstybė galėtų patikrinti, ar esama šio pamatinio sprendimo 9 straipsnyje numatytų atsisakymo pagrindų, įskaitant patikrinimą dėl dvigubo baudžiamumo, jei vykdančioji valstybė pateikė šio pamatinio sprendimo 7 straipsnio 4 dalyje nurodytą nuosprendžio pripažinimui ir vykdymui būtina deklaratiją, siekdama apsvarstyti, ar nuteistąjį asmenį perduoti, ar vykdyti bausmę [Pagrindų sprendimo 2002/584] 4 straipsnio 6 dalyje [punkte] numatytais atvejais.“

⁴ 2008 m. lapkričio 27 d. Tarybos pamatinis sprendimas dėl nuosprendžių baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimo principo taikymo skiriant laisvės atėmimo bausmes ar su laisvės atėmimu susijusias priemones, siekiant jas vykdyti Europos Sąjungoje (OL L 327, 2008, p. 27).

9. 16 konstatuojamojoje dalyje numatyta:

„Šis pamatinis sprendimas turėtų būti taikomas vadovaujantis taikoma Bendrijos teise, įskaitant visų pirma [Direktyvą 2003/86/EB⁵] [ir] [Direktyvą 2003/109/EB⁶]. <...>“

10. 3 straipsnyje („Tikslas ir taikymo sritis“) nurodyta:

„1. Šio pamatinio sprendimo tikslas – nustatyti taisykles, pagal kurias valstybė narė, siekdama sudaryti palankesnes sąlygas socialinei nuteistojo asmens reabilitacijai, pripažįsta nuosprendį ir vykdo bausmę.

2. Šis pamatinis sprendimas taikomas, jei nuteistasis asmuo yra išduodančiojoje valstybėje arba vykdančiojoje valstybėje.

3. Šis pamatinis sprendimas taikomas tik šiame pamatiniame sprendime apibrėžtų nuosprendžių ir bausmių vykdymui. <...>“

11. 25 straipsnyje („Bausmių vykdymas pagal [EAO]“) nustatyta:

„Nedarant poveikio Pagrindų sprendimo [2002/584] taikymui, šio pamatinio sprendimo nuostatos *mutatis mutandis* taikomos bausmių vykdymui tiek, kiek jos atitinka [Pagrindų sprendimo 2002/584] nuostatas, tais atvejais, kai valstybė narė imasi vykdyti bausmę [Pagrindų sprendimo 2002/584] 4 straipsnio 6 dalyje [punkte] nurodytais atvejais, arba kai ji veiksda pagal [Pagrindų sprendimo 2002/584] 5 straipsnio 3 dalį [punktą] nustatė sąlygą, kad asmuo turi būti grąžintas atlikti bausmės į atitinkamą valstybę narę, kad būtų išvengta atitinkamo asmens nebaudžiamumo.“

B. Nacionalinė teisė. Legge 22 aprile 2005, n. 69⁷

12. 18bis straipsnio 1 dalies c punkte nurodyta, kad asmenį gali būti atsisakyta perduoti:

„jeigu EAO išduotas siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo, kai prašomas perduoti asmuo yra Italijos pilietis arba kitos Europos Sąjungos valstybės narės pilietis, teisėtai ir faktiškai gyvenantis arba esantis Italijos teritorijoje, jeigu apeliacinis teismas nusprendžia, kad bausmė arba sprendimas dėl įkalinimo turi būti vykdomi Italijoje pagal nacionalinę teisę.“

⁵ 2003 m. rugsėjo 22 d. Tarybos direktyva dėl teisės į šeimos susijungimą (OL L 251, 2003, p. 12; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 224). Jos 17 straipsnyje nustatyta, kad „[v]alstybės narės, atmesdamos prašymą, panaikindamos ar atsisakydamos atnaujinti leidimą gyventi [šalyje] arba spręsdamos klausimą dėl globėjo ar jo šeimos nario išsiuntimo, deramai atsižvelgia į asmens šeimos santykių pobūdį ir tvirtumą, jo gyvenimo valstybėje narėje trukmę, šeimos, kultūrinių ir socialinių ryšių su jo ar jos kilmės šalimi buvimą“.

⁶ 2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos direktyva dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso (OL L 16, 2004, p. 44; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 272), iš dalies pakeista 2011 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/51/ES (OL L 132, 2011, p. 1). Jos 12 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad, „[p]rieš priimdamos sprendimą išsiųsti ilgametį gyventoją, valstybės narės turi atsižvelgti į šiuos veiksnius: a) gyvenimo jų teritorijoje trukmę; b) suinteresuoto asmens amžių; c) to pasekmes suinteresuotam asmeniui ir jo šeimos nariams; d) ryšius su gyvenamąja šalimi arba ryšių su kilmės šalimi nebuvimą“.

⁷ Pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos Disposizioni per conformare il diritto interno alla decisione quadro 2002/584/GAI del Consiglio, del 13 giugno 2002, relativa al mandato d'arresto europeo e alle procedure di consegna tra Stati membri (2005 m. balandžio 22 d. Įstatymas Nr. 69, nustatantis Pagrindų sprendimo <...> perkėlimo į nacionalinę teisę nuostatas) (GURI, Nr. 98, 2005 m. balandžio 29 d.). Toliau – 2005 m. Įstatymas Nr. 69.

13. 19 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Italijos teisminė institucija vykdo EAO <...>, laikydamasi šių sąlygų:

<...>

b) jeigu EAO išduotas siekiant vykdyti Italijos piliečio ar gyventojo baudžiamąjį persekiojimą, jo perdavimui taikomas reikalavimas, kad apklausus asmenį jis būtų grąžintas vykdančiajai valstybei narei ir ten atliktų išduodančiojoje valstybėje narėje jam skirtą laisvės atėmimo bausmę arba ten būtų įvykdytas sprendimas dėl įkalinimo.“⁸

II. Faktinės aplinkybės, byla ir prejudiciniai klausimai

14. Moldovos pilietis O. G. Rumunijoje priimtu galutiniu nuosprendžiu buvo nuteistas penkerių metų laisvės atėmimo bausme⁹. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad, kaip nurodė jam klausimą dėl prieštaravimo Konstitucijai pateikęs teismas, O. G. yra „stabiliai įsitvirtinęs Italijoje, vertinant šeimos ir darbo požiūriu“¹⁰.

15. 2012 m. vasario 13 d. *Judecătoria Braşov* (Braşovo pirmosios instancijos teismas, Rumunija) dėl O. G. išdavė EAO, siekdamas, kad jis atliktų bausmę.

16. 2020 m. liepos 7 d. *Corte d'appello di Bologna* (Bolonijos apeliacinis teismas, Italija) prašomą perduoti asmenį nurodė perduoti išduodančiajai teisminei institucijai.

17. Gavęs O. G. kasacinį skundą, *Corte di cassazione* (Kasacinis Teismas, Italija) 2020 m. rugsėjo 16 d. panaikino apeliacinio teismo sprendimą ir grąžino jam bylą nagrinėti iš naujo, pasiūlęs įvertinti, ar tikslinga pateikti *Corte costituzionale* (Konstitucinis Teismas) klausimą dėl konstitucingumo.

18. Apeliacinis teismas pateikė *Corte costituzionale* (Konstitucinis Teismas) klausimą, ar 2005 m. Įstatymo Nr. 69 18bis straipsnio 1 dalies c punktas atitinka Italijos Konstitucijos 2, 3 ir 11 straipsnius, 27 straipsnio 3 dalį ir 117 straipsnio 1 dalį.

19. Apeliaciniam teismui abejonių iš esmės kilo dėl to, kad pagal nuostatą, kuria į Italijos teisę perkeliamas neprivalomasis nevykdymo pagrindas, numatytas Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkte:

– teisė nevykdyti EAO taikoma tik Italijos piliečiams ir kitų Sąjungos valstybių narių piliečiams, jeigu jie teisėtai ir faktiškai gyvena arba būna Italijos teritorijoje. Ji netaikoma trečiųjų šalių piliečiams, kurie, nors teisėtai ir faktiškai gyvena ar būna Italijoje ir yra užmezgę reikšmingus stabilius ryšius šioje valstybėje, negali Italijoje atlikti išduodančiojoje valstybėje paskirtos bausmės,

⁸ Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teigia, kad ir šis straipsnis, ir pirmesniame punkte nurodytas straipsnis buvo iš dalies pakeisti 2021 m. vasario 2 d. Įstatyminiu dekretu Nr. 10 ir dabar vienodai taikomi tiek Italijos, tiek kitų valstybių narių piliečiams – kitų valstybių narių piliečiai turi būti faktiškai gyvenę šalyje bent penkerius metus. Vis dėlto nagrinėjamoje byloje *ratione temporis* taikomos anksčiau galiojusios teisės normos (nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą 4 punkto pirma pastraipa).

⁹ Bausmė skirta pripažinus, kad nuo 2003 m. rugsėjo mėn. iki 2004 m. balandžio mėn. jis slėpė mokesčius ir pasisavino pajamų mokesčiui bei PVM mokėjimui skirtas sumas, veikdamas kaip ribotos atsakomybės bendrovės vadovas.

¹⁰ *Corte costituzionale* (Konstitucinis Teismas) nurodo, kad jis „neturi vertinti, ar toks įsitvirtinimas gali būti laikomas stabilium ir faktišku, taip pat to, ar atitinkamo asmens buvimas šalies teritorijoje, gali būti laikoma teisėtu; tokį vertinimą turi atlikti tik pagrindinę bylą nagrinėjantis teismas“ (nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą 5 punktas).

– toks netaikymas gali būti nesuderinamas su pagarba prašomo perduoti asmens asmeniniam ir šeiminiam gyvenimui, kai prašomas perduoti asmuo Italijoje yra saistomas tvirtų socialinių ir šeimos ryšių, ir su „bausmės auklėjamąja funkcija“.

20. Pabrėžęs, kad Teisingumo Teismas dar nėra nagrinėjęs šio Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkto aspekto¹¹, *Corte costituzionale* (Konstitucinis Teismas) pateikia jam tokius klausimus:

- „1. Ar pagal [Pagrindų sprendimo 2002/584] 4 straipsnio 6 punktą, aiškinamą atsižvelgiant į šio Pagrindų sprendimo 1 straipsnio 3 dalį ir [Chartijos] 7 straipsnį, draudžiamas toks, kaip Italijos, teisinis reglamentavimas, pagal kurį – per [EAO] vykdymo procedūrą, kuria siekiama įvykdyti bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo – vykdančiosioms teisminėms institucijoms nustatytas absoliutus automatinis draudimas atsisakyti perduoti trečiųjų šalių piliečius, kurie gyvena arba yra Italijos teritorijoje, neatsižvelgiant į jų ryšius su ja?
2. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, kokiais kriterijais ir sąlygomis remiantis šie ryšiai turi būti laikomi tokiais svarbiais, kad vykdančioji teisminė institucija privalėtų atsisakyti perduoti asmenį?“

III. Procesas Teisingumo Teisme

21. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teisme užregistruotas 2021 m. lapkričio 22 d. Buvo nuspręsta jį nagrinėti pirmumo tvarka.

22. Rašytines pastabas pateikė Austrijos, Vengrijos ir Italijos vyriausybės, taip pat Europos Komisija.

23. 2022 m. spalio 11 d. surengtame teismo posėdyje dalyvavo tik Italijos vyriausybės ir Komisijos atstovai.

IV. Analizė

A. Pirmasis prejudicinis klausimas

24. Pirmuoju prejudiciniu klausimu iš esmės siekiama nustatyti, ar Italijos įstatymas, pagal kurį trečiosios šalies pilietis, nuteistas laisvės atėmimo bausme EAO išdavusioje valstybėje (Rumunijoje), negali atlikti bausmės vykdančiojoje valstybėje (Italijoje), kurioje, regis¹², jis teisėtai ir nuolat gyvena, atitinka Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punktą, atsižvelgiant į jo 1 straipsnio 3 dalį ir Chartijos 7 straipsnį.

¹¹ Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą 7 punkto antra pastraipa.

¹² Žr. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo išlygą šiuo klausimu, pateiktą 10 išnašoje.

25. Pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punktą teisminė institucija gali atsisakyti vykdyti EAO, išduotą siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo, jeigu tenkinamos šios dvi kumuliacinės sąlygos:

- prašomas perduoti asmuo turi būti vykdančiosios valstybės narės pilietis ar gyventojas arba būti joje,
- vykdančioji valstybė turi imtis vykdyti bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo pagal savo nacionalinę teisę.

26. Italijos teisės aktų leidėjas, perkeldamas šį neprivalomąjį nevykdymo pagrindą į savo teisės sistemą, pakoregavo du aspektus:

- pirma, kartu su (Italijos) *piliečio* statusu jis nurodė *kitos Sąjungos valstybės narės piliečio* statusą¹³. Taip jis išplėtė sąrašą asmenų, kurių galima neperduoti EAO išdavusiai valstybei su sąlyga, kad jie bausmę atliks Italijoje, jeigu teisėtai ir nuolat gyvena arba būna Italijos teritorijoje,
- antra, jis uždraudė taikyti šią galimybę *trečiųjų šalių piliečiams*. Taigi Italijos teisės aktų leidėjas apribojo Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkte nustatytą vykdančiosios valstybės narės *gyventoją* arba *rezidentą* statusą. Trečiųjų šalių piliečiai, net jei yra Italijos gyventojai ar rezidentai, bet kuriuo atveju perduodami EAO išdavusiai valstybei (jeigu įvykdytos kitos reikalaujamos sąlygos).

27. Manau, kad siekiant atsakyti į prašymo priimti prejudicinį sprendime keliamą pirmąjį klausimą tikslinga: a) išnagrinėti diskreciją, kurią valstybės turi taikydamos Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnį; b) išaiškinti šį straipsnį atsižvelgiant į teisę į lygybę; ir c) išanalizuoti poveikį, kurį atsakymui gali turėti kitos pagal Chartiją saugomos pagrindinės teisės.

1. Valstybių diskrecija perkeliant Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnį į nacionalinę teisę

28. Pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją valstybės narės, įgyvendindamos Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnį, visų pirma jo 6 punktą, turi „tam tikrą diskreciją“¹⁴. Vis dėlto ši diskrecija neapima teisės išplėsti EAO nevykdymo atvejus, išsamiai¹⁵ išvardytus Pagrindų sprendime 2002/584¹⁶.

¹³ 2010 m. Sprendime Nr. 227 (IT:COST:2010:227) *Corte costituzionale* (Konstitucinis Teismas), „visų pirma remdamasis Sprendimu *Kozłowski* (2008 m. liepos 17 d. sprendimas, C-66/08, EU:C:2008:437; toliau – Sprendimas *Kozłowski*) ir Sprendimu *Wolzenburg* (2009 m. spalio 6 d. sprendimas, C-123/08, EU:C:2009:616; toliau – Sprendimas *Wolzenburg*)“, pripažino prieštaraujančiais Konstitucijai „Italijos teisės aktus, kuriais į nacionalinę teisę perkeltas pagrindų sprendimas <...>, tiek, kiek juose nebuvo numatyta atsisakymo perduoti ne tik Italijos piliečius, bet ir kitos Europos Sąjungos valstybės narės piliečius, teisėtai ir faktiškai gyvenančius arba esančius Italijos teritorijoje, siekiant įvykdyti bausmę <...> Italijoje“ (Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą 8.2.4 punktas).

¹⁴ Sprendimo *Wolzenburg* 61 punktas. Taip pat 2021 m. balandžio 29 d. Sprendimo *X (Europos arešto orderis – Non bis in idem)*, C-665/20 PPU, EU:C:2021:339, 41 punktas ir 2018 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *Sut*, C-514/17, EU:C:2018:1016 (toliau – Sprendimas *Sut*) 42 punktas.

¹⁵ Apskritai žr. 2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)* (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586) 41 punktą.

¹⁶ Nepažeidžiant galimybės tokomis „išimtinėmis aplinkybėmis“, kaip nagrinėtos byloje, kuriose, be kita ko, priimtas 2016 m. balandžio 5 d. Sprendimas *Aranyosi ir Căldăraru* (C-404/15 ir C-659/15 PPU, EU:C:2016:198), riboti valstybių narių tarpusavio pripažinimo ir tarpusavio pasitikėjimo principus – tikrą teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose byloje „kertinį akmenį“.

29. Pagal tą pačią jurisprudenciją EAO vykdymas yra principas, o atsisakymas jį vykdyti – jo išimtis, kurią reikia aiškinti siaurai¹⁷.

30. Valstybės narės gali pasirinkti, ar apriboti Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnyje joms suteiktą galimybę, ar visai ja nesinaudoti. Kadangi nevykdymo pagrindai yra neprivalomieji, kiekviena valstybė narė gali savo nuožiūra nuspręsti, kada jų netaikyti: tokiu atveju jos vykdančiosios teisminės institucijos *negali atsisakyti* perduoti pagal EAO prašomą perduoti asmenį¹⁸.

31. Iš tiesų, kaip nurodė Teisingumo Teismas, valstybių narių sprendimas nesiremti šiuo nevykdymo pagrindu, kurį jos gali priimti pagal Pagrindų sprendimą 2002/584, „<...> tik dar labiau sustiprina šiuo pamatiniu [pagrindų] sprendimu nustatytą perdavimo sistemą, įtvirtindamas laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę“¹⁹.

32. Taip yra dėl to, kad „toks teisės aktas, kuris apriboja situacijas, kai vykdančioji teisminė institucija gali atsisakyti vykdyti [EAO], tik *palengvina* prašomų perduoti asmenų *perdavimą* remiantis Pamatinio [Pagrindų] sprendimo 2002/584 1 straipsnio 2 dalyje įtvirtintu abipusio pripažinimo principu, kuris yra *esminė* šiuo sprendimu nustatyta *taisyklė*“²⁰.

33. Vis dėlto nacionalinės teisės aktų leidėjo pasirinkimo laisvė nėra neribota. Tai pateisina kelios priežastys.

34. Pirma, Pagrindų sprendimas 2002/584 nekeičia „pareigos gerbti pagrindines teises ir pagrindinius teisinius principus, įtvirtintus [ESS] 6 straipsnyje“²¹. Taigi, kiek tai aktualu nagrinėjamu atveju, valstybėms narėms neleidžiama perkelti šio sprendimo 4 straipsnio 6 punktą į nacionalinę teisę taip, kad dėl to būtų pažeistos ESS 6 straipsnyje numatytos pagrindinės teisės ar principai.

35. Antra, valstybių narių diskreciją perkeliant minėtą 4 straipsnio 6 punktą į nacionalinę teisę riboja ne tik nuostatos tekstas, bet ir tikslas, kurio ta diskrecija siekiama Pagrindų sprendime 2002/584, taip pat bendras šio sprendimo kontekstas, t. y. visa Sąjungos teisė.

36. Šiuo požiūriu pritariu Komisijai, kad Italijos teisės aktų leidėjo pasirinkimo²² negalima pagrįsti nei Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkto tekstu, nei šio punkto tikslu, nei jo kontekstu.

37. Dėl Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkto *teksto* pažymėtina, kad pagal tą punktą kitų šalių pilietybės, t. y. ne vykdančiosios valstybės narės pilietybė, yra nesvarbios. Šiame punkte tik nurodyta, kad prašomas perduoti asmuo turi būti tos valstybės pilietis.

¹⁷ Pavyzdžiui, žr. 2020 m. gruodžio 17 d. Sprendimo *Openbaar Ministerie (Išduodančiosios teisminės institucijos nepriklausomumas)* (C-354/20 PPU ir C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033) 37 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją.

¹⁸ Sprendimo *Wolzenburg* 58 punktas.

¹⁹ Sprendimo *Wolzenburg* 58 punktas.

²⁰ Sprendimo *Wolzenburg* 59 punktas. Kursyvu išskirta mano. Tuo pačiu klausimu žr. Sprendimo *Sut* 43 ir 44 punktus.

²¹ Pagrindų sprendimo 2002/584 1 straipsnio 3 dalis.

²² Kaip per teismo posėdį nurodė Komisija, „didžioji dauguma“ valstybių narių tokio pasirinkimo nepadarė: Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkte numatytą galimybę jos pasirinko nenustačiusios papildomų sąlygų.

38. Taigi kitų šalių, t. y. ne vykdančiosios valstybės narės, pilietybės nesvarbios ir atsižvelgiama ne į jas, o į „gyvenamosios vietos“ (arba buvimo vietos) kategoriją. Bet kurios valstybės, kuri nėra vykdančioji valstybė, piliečių atveju Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkto taikymo sritis apibrėžiama remiantis gyvenamosios vietos (arba buvimo vietos) sąvoka.

39. Dėl Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkto *tikslo* Teisingumo Teismas yra nurodęs, kad šiuo punktu „visų pirma siekiama leisti vykdančiajai teisminei institucijai suteikti ypatingą reikšmę galimybei padidinti prašomo perduoti asmens šansus socialiai reintegruotiis atlikus jam skirtą bausmę“²³.

40. Siekiant reintegracijos tikslo, prašomo perduoti asmens pilietybę pati savaime nėra svarbi: nuostatos tikslas – užtikrinti, kad tokia galimybė galėtų pasinaudoti bet kuris vykdančiojoje valstybėje narėje gyvenantis ar esantis asmuo²⁴.

41. Kalbant apie *teisės aktų kontekstą*, pagal kurį turi būti aiškinamas Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punktas, tikslinga nurodyti Pamatinį sprendimą 2008/909 dėl nuosprendžių baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimo. Šis sprendimas taip pat skirtas bet kokią pilietybę turintiems užsieniečiams, kuriems, jeigu jie yra tam tikru mastu įsitvirtinę vykdančiojoje valstybėje²⁵, taikomas tikslas reintegruotiis atlikus laisvės atėmimo bausmę.

42. Remiantis Pamatinio sprendimo 2008/909 25 straipsniu, šis sprendimas *mutatis mutandis* taikomas bausmių vykdymui pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punktą tiek, kiek jis atitinka šio pagrindų sprendimo nuostatas²⁶.

43. Taigi yra pagrindo manyti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas, atsižvelgdamas į reintegracijos atlikus bausmę tikslą²⁷, Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punktą numatė kaip priemonę šiam tikslui pasiekti tuo atveju, kai įvykdytos pirma išvardytos konkrečios sąlygos, o pilietybės veiksnys neturi jokios įtakos (išskyrus pačios vykdančiosios valstybės pilietybę).

2. Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnis ir lygybės principas

44. Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad dėl pirma išdėstytų priešasčių vykdančiosios valstybės narės piliečiai ir vykdančiojoje valstybėje narėje gyvenantys ar esantys kitų valstybių narių piliečiai, integravęsi šios valstybės narės visuomenėje, iš esmės neturėtų būti vertinami skirtingai²⁸.

²³ Sprendimo *Kozłowski* 45 punktas.

²⁴ Tiksliau, asmuo, turintis *faktinę* gyvenamąją vietą, kaip matyti iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos, kuria remiantis priimtas Sprendimas *Wolzenburg*.

²⁵ Pagal Pamatinio sprendimo 2008/909 9 konstatuojamąją dalį, „[s]iekdama įsitikinti, kad vykdančiosios valstybės kompetentinga institucija turėtų atsižvelgti į tokius aspektus, kaip asmens ryšiai su vykdančiąja valstybe, ar jis šią vietą laiko svarbia *šeimos, kalbiniu, kultūriniu, socialiniu ar ekonominiu požiūriu* arba jis kaip nors kitaip susijęs su vykdančiąja valstybe“. Kursyvu išskirta mano.

²⁶ Kaip teigia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kitose Sąjungos teisės nuostatose yra numatyta trečiųjų šalių piliečių intereso nebūti išsiųstam iš valstybės narės, kurioje jie faktiškai gyvena, apsauga (nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą 8.4 punktą). Tokios nuostatos nurodytos Pamatinio sprendimo 2008/909 16 konstatuojamojoje dalyje: „[š]is pamatinis sprendimas turėtų būti taikomas vadovaujantis Bendrijos teise, įskaitant visų pirma Tarybos direktyvą 2003/86 [dėl šeimos susijungimo] [ir] Tarybos direktyvą 2003/109 [dėl trečiųjų šalių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso]“.

²⁷ Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą 8.5 punkte *Corte costituzionale* (Konstitucinis Teismas) nurodo Europos Žmogaus Teisių Teismo (EŽTT) jurisprudenciją, susijusią su socialine reintegracija, kuri yra bausmės funkcija.

²⁸ 2012 m. rugsėjo 5 d. Sprendimo *Lopes Da Silva Jorge* (C-42/11, EU:C:2012:517) 40 punktą. Taip pat pirma priminiau, kodėl *Corte costituzionale* (Konstitucinis Teismas) pripažino prieštaraujančią Konstitucijai Italijos įstatymą, pagal kurį taikant Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punktą buvo galima atsiskaityti perduoti tik Italijos piliečius.

45. Dabar kyla klausimas, ar taisyklė, kuri taikoma valstybių narių piliečiams, turi būti taikoma ir trečiųjų šalių piliečiams, kiek tai susiję su EAO nevykdymu.

46. Manau, kad nėra jokio pagrindo jos netaikyti.

47. Tiesa, apskritai sulyginti trečiųjų šalių piliečių ir valstybių narių piliečių teisinį statusą nėra priežasties²⁹. Vis dėlto trečiųjų šalių ir valstybių narių piliečiai negali būti vertinami skirtingai, nes pačioje Sąjungos antrinėje teisėje aiškiai arba netiesiogiai numatyta, kad jiems taikoma vienoda tvarka. Šiuo atveju galioja Chartijos 20 straipsnyje įtvirtintas lygybės prieš įstatymą principas.

48. Atsižvelgiant į tai, kad pareiga paisyti ESS 6 straipsnyje įtvirtintų pagrindinių teisių ir principų yra nekintama, pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 1 straipsnio 3 dalį valstybėms narėms draudžiama perkelti į nacionalinę teisę šio sprendimo 4 straipsnio 6 punktą, kad dėl to būtų pažeista Chartija arba pagrindiniai Sąjungos principai.

49. Vienas iš šių principų yra lygybės principas, kuris garantuojamas ESS 2 straipsnyje ir Chartijos 20 straipsnyje. Nagrinėjamoje byloje abu straipsniai yra pakankamai tvirtas vertinimo kriterijus, kad būtų galima teigti, kad jų neatitinka tai, kaip į Italijos teisę yra perkeltas Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punktas.

50. Konkrečiai kalbant, lygybės prieš įstatymą principas, kaip siūlau, turi būti taikomas atsižvelgiant į tai, kad Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkte pilietybės kriterijus laikomas nesvarbiu ir vietoj jo taikomas gyvenamosios vietos (arba buvimo vietos) kriterijus, išskyrus atvejį, kai asmenys yra vykdančiosios valstybės narės piliečiai.

51. Taigi Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkto taikymo sritis *ratione personae* apima asmenis, kurie, nors ir nėra vykdančiosios valstybės narės piliečiai, joje būna arba gyvena³⁰. Vadinasi, įstatymas, pagal kurį trečiųjų šalių piliečiai turi teisę būti vertinami vienodai, nesuteikia pagrindo jų vertinti kitaip nei Sąjungos valstybių narių piliečių.

52. Diskrecija perkeltiant šią Sąjungos teisės nuostatą į nacionalinę teisę nereiškia, kad gali būti sukurta reguliavimo sistema, pagal kurią trečiųjų šalių piliečiai būtų vertinami nepalankiau nei valstybės narės piliečiai. Kaip pabrėžė Komisija, atsižvelgiant į Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkto tikslą trečiosios šalies piliečio, kuris faktiškai gyvena vykdančiojoje valstybėje, padėtis yra panaši į valstybės narės piliečio padėtį.

²⁹ SESV 18 straipsnis, pagal kurį draudžiama bet kokia diskriminacija dėl pilietybės, „netaikoma[s] galimo nevienodo požiūrio į valstybių narių ir trečiųjų valstybių piliečius atveju“. 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimo *Ruska Federacija* (C-897/19 PPU, EU:C:2020:262) 40 punktas.

³⁰ Sprendimo *Kozłowski* 34 punktas, kuriuo taip pat rėmėsi generalinis advokatas P. Mengozzi savo išvadoje byloje *Lopes Da Silva Jorge* (C-42/11, EU:C:2012:151). Jis priminė, kad Teisingumo Teismas „<...> nemanoma, jog Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkto taikymo sritis *ratione personae* yra susijusi pasirinktinai arba su vykdančiosios valstybės narės piliečiais, arba su kitų valstybių narių piliečiais, gyvenančiais ar esančiais jos teritorijoje, arba su abiem šiomis piliečių kategorijomis kartu. Iš tikrųjų Teisingumo Teismas „<...> Sprendimo *Kozłowski* 34 punkte nurodė, kad[,] „remiantis [Pagrindų sprendimo 2002/584] 4 straipsnio 6 punktu, į šio neprivalomo nevykdymo pagrindo taikymo sritį patenka tik asmenys, kurie, nebūdami vykdančiosios [valstybės] narės piliečiai, joje „yra“ arba „yra (jos) gyventojai“.

53. Šiais tikslais trečiosios šalies piliečio nuolatinė ir faktinė gyvenamoji vieta iš esmės reiškia, kad šalyje, kurioje gyvena, jis yra integravęsis taip pat kaip tos šalies piliečiai. Toks ryšys su vykdančiąja valstybe nare gali palengvinti prašomo perduoti asmens socialinę reintegraciją, kai jis atliks skirtą laisvės atėmimo bausmę³¹.

3. Kitų pagal Chartiją saugomų pagrindinių teisių poveikis Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio taikymui

54. Laikau si nuomonės, kad to, kas išdėstyta, pakanka siekiant pripažinti, jog nagrinėjama nacionalinės teisės norma neatitinka Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkto. Taigi manau, kad nebūtina nagrinėti, kokį (papildomą) poveikį to straipsnio aiškinimui turi kitos Chartijoje numatytos pagrindinės teisės.

55. Jos apima teises, įtvirtintas Chartijos 7 straipsnyje (privataus ir šeimos gyvenimo gerbimas), kuriuo remiasi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, ir Chartijos 24 straipsnio 3 dalyje (vaiko teisė reguliariai palaikyti asmeninius santykius ir tiesiogiai bendrauti su abiem savo tėvais), nurodytoje Komisijos³².

56. Logiška, kad šios teisės negali būti svarbesnės už laisvės atėmimo bausmės vykdymą. Vis dėlto taip gali būti, kai norima pasirinkti bausmę atlikti ne EAO vykdančioje valstybėje narėje, o EAO išdavusioje valstybėje narėje, jeigu atitinkamas asmuo gyvena arba yra pirmojoje valstybėje narėje ir turi joje šeiminių ryšių.

57. Taip skatinama įgyvendinti prašomo perduoti asmens teisę palaikyti būtiniausius šeimos ryšius, suderinamus su jo buvimu įkalinimo įstaigoje. Palaikyti tokius ryšius lengviau ten, kur yra jo pagrindinių interesų centras, t. y. jo faktinės gyvenamosios vietos valstybėje.

B. Antrasis prejudicinis klausimas

58. Jeigu, kaip siūlau, Teisingumo Teismas teigiamai atsakys į pirmąjį prejudicinį klausimą, *Corte costituzionale* (Konstitucinis Teismas) nori sužinoti, „kokiais kriterijais ir sąlygomis remiantis šie [trečiosios šalies piliečio] ryšiai [su vykdančiąja valstybe] turi būti laikomi tokiais svarbiais, kad vykdančioji teisminė institucija privalėtų atsisakyti perduoti asmenį“.

59. Manau, kad atsižvelgiant į antrojo klausimo formuluotę reikėtų iš anksto apsvarstyti du aspektus, susijusius su EAO nevykdymo sąlygomis ir tariama „pareiga“ atsisakyti perduoti asmenį.

³¹ Taip užtikrinama, kad nebūtų nebaudžiamumo. Kaip pabrėžė generalinis advokatas P. Mengozzi savo išvadoje byloje *Lopes Da Silva Jorge* (C-42/11, EU:C:2012:151), „<...> pagal mano siūlomą Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkto aiškinimą nėra nei įtvirtinamas prašomo perduoti asmens nebaudžiamumas, nei ginčijamas tarpusavio pripažinimo principas, nes iš tikrųjų vykdančioji valstybė gali nevykdyti Europos arešto orderio tik su aiškia sąlyga, kad įsipareigoja įvykdyti bausmę savo teritorijoje, neginčydamą sprendimo, kuriuo ši bausmė paskirta. Šiuo atžvilgiu logika, kuria grindžiamas teismo sprendimų tarpusavio pripažinimas, visai nepažeidžiama net tuo atveju, kai prašomas perduoti asmuo atlieka bausmę vykdančiojoje, o ne Europos arešto orderį išdavusiojoje valstybėje narėje“ (39 punktą).

³² Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teigia, kad prašomas perduoti asmuo yra nepilnamečio vaiko tėvas (nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą 5 punkto penkta pastraipa).

1. EAO nevykdymo sąlygos

60. Klausimas susijęs tik su viena iš dviejų Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkte nustatytų sąlygų, kurioms esant galima atsisakyti perduoti prašomą asmenį.

61. Šio sprendimo 4 straipsnio 6 punkte visų pirma nurodytos sąlygos (vykdančiosios valstybės pilietybė ir gyvenamoji arba buvimo vieta toje valstybėje), kuriomis remiantis įrodomi prašomo perduoti asmens ryšiai su vykdančiąja valstybe nare. Tie ryšiai turi būti pakankami, kad atlikęs skirtą bausmę asmuo dėl jų galėtų lengviau socialiai reintegrotis³³.

62. Vis dėlto nagrinėjamoje nuostatoje taip pat nustatyta dar viena būtina sąlyga: vykdančiosios valstybės narės įsipareigojimas³⁴ užtikrinti, kad laisvės atėmimo bausmė, dėl kurios išduotas EAO, būtų atlikta joje. Nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas tai laiko savaime suprantamu dalyku ir taiko tik prašomo perduoti asmens ryšio su vykdančiąja valstybe nare sąlygą.

2. Ar yra nustatyta pareiga atsisakyti perduoti asmenį?

63. Nors prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mini „pareigą“ atsisakyti perduoti asmenį, kai įrodyti ryšiai yra pakankamai svarbūs, bet kuriuo atveju Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkte tokios pareigos nenumatyta. Jame tik nurodyta, kad teisminė institucija „gali“ atsisakyti vykdyti EAO, jeigu tenkinamos toje nuostatoje numatytos sąlygos.

64. Tarpusavio pripažinimo principas, kuriuo grindžiama Pagrindų sprendimo 2002/584 sistema, nereiškia absoliučios pareigos vykdyti EAO³⁵, be to, nacionalinėje teisėje nustačius nagrinėjamą neprivalomąjį nevykdymo pagrindą, vykdančiajai teisminei institucijai turi būti suteikta diskrecija vertinant, ar reikia atsisakyti vykdyti EAO³⁶.

65. Teisingumo Teismas yra pažymėjęs:

- „valstybės narės teisės aktas, kuris įgyvendina Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punktą ir kuriame numatyta, kad šios valstybės narės teisminės institucijos bet kuriuo atveju privalo atsisakyti vykdyti EAO tuo atveju, jei prašomas perduoti asmuo gyvena šioje valstybėje narėje, nesuteikiant šioms institucijoms jokios diskrecijos, <...> negali būti laikomas suderinamu su minėtu pagrindų sprendimu“³⁷,
- „<...> jeigu valstybė narė ir nusprendė perkelti [Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punktą] į vidaus teisę, vykdančioji teisminė institucija vis dėlto turi turėti diskreciją vertindama, ar reikia atsisakyti vykdyti EAO, ar ne. Šiuo klausimu pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją ši institucija turi galėti atsižvelgti į šioje nuostatoje nurodytu neprivalomuoju vykdymo pagrindu siekiamą tikslą leisti vykdančiajai teisminei

³³ Apskritai 2017 m. birželio 29 d. Sprendimo *Popławski* (C-579/15, EU:C:2017:503; toliau – Sprendimas *Popławski*) 21 punktas.

³⁴ Kaip pabrėžia Teisingumo Teismas, šis įsipareigojimas turi būti „tvirtas“. Pavyzdžiui, Sprendimo *Sut* 35 punktas.

³⁵ Sprendimo *Sut* 30 punktas.

³⁶ Sprendimo *Popławski* 21 punktas.

³⁷ Sprendimo *Popławski* 23 punktas.

institucijai suteikti ypatingą reikšmę galimybei padidinti prašomo perduoti asmens galimybes socialiai reintegruoti atlikus skirtą bausmę“³⁸.

66. Vadinasi, vykdančiajai teisminei institucijai nepakanka patvirtinti, kad įvykdytos dvi Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkte reikalaujamos sąlygos. Ji taip pat turi įvertinti, ar yra teisėtas interesas, kad išduodančiojoje valstybėje narėje skirta bausmė būtų atlikta vykdančiojoje valstybėje narėje³⁹.

67. Taigi atsakant į antrąjį prejudicinį klausimą, susijusį su kriterijais, pagal kuriuos nustatoma, ar prašomas perduoti asmuo yra įsitvirtinęs vykdančiojoje valstybėje narėje, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui turėtų būti nurodyta, kad:

- nėra abstrakčios *pareigos ex lege* atsisakyti vykdyti EAO vien dėl to, kad nacionalinės teisės sistemoje nustatytas toks neprivalomasis nevykdymo pagrindas,
- vykdančiosios valstybės teisminė institucija kiekvienu atveju turi įvertinti, ar egzistuoja teisėtas interesas atlikti bausmę toje, o ne išduodančiojoje valstybėje.

3. Prašomo perduoti asmens įsitvirtinimas vykdančiojoje valstybėje

68. Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkte nurodytas neprivalomasis nevykdymo pagrindas grindžiamas tuo, kad galima padidinti prašomo perduoti asmens socialinės reintegracijos galimybes atlikus skirtą bausmę. Taigi vykdančioji valstybė narė tokio tikslo teisėtai siekia tik tų asmenų, kurie įrodė tam tikrą integracijos į minėtos valstybės narės visuomenę lygį, atžvilgiu⁴⁰.

69. Vadinasi, kriterijai, dėl kurių klausia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, turi leisti įrodyti tokį integracijos lygį, kurio pakaktų, kad prašomo perduoti asmens reintegracijos galimybės vykdančiojoje valstybėje narėje būtų daug didesnės nei išduodančiojoje valstybėje narėje.

70. Atsižvelgiant į tai galima geriau suprasti, kodėl Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkte, pirma, nurodyta vykdančiosios valstybės narės pilietybė ir, antra, sąvokos „gyventi“ ir „būti“ toje valstybėje vartojamos nedarant skirtumo:

- vykdančiosios valstybės narės pilietybė leidžia daryti prielaidą, kad prašomas perduoti asmuo yra pakankamai integravęsis toje valstybėje⁴¹,
- kadangi integracijos vykdančiosios valstybės narės visuomenėje lygis iš tiesų yra svarbus, Sąjungos teisės aktų leidėjas, vartodamas sąvokas, reiškiančias faktinę aplinkybę (gyvenamoji arba buvimo vieta), numato „situacij[as], kai asmuo, kurio atžvilgiu išduotas [EAO], įsteigė faktinę gyvenamąją vietą vykdančiojoje valstybėje narėje arba dėl nuolatinio buvimo tam tikrą laiką šioje valstybėje įgijo ryšių su šia valstybe, panašių į tuos, kurie įgyjami įsteigus gyvenamąją vietą“⁴².

³⁸ Sprendimo *Popławski* 21 punktas.

³⁹ Sprendimo *Sut* 36 punktas.

⁴⁰ Sprendimo *Wolzenburg* 67 punktas.

⁴¹ Sprendimo *Wolzenburg* 68 punktas.

⁴² Sprendimo *Kozłowski* 46 punktas.

71. Visų pirma „[n]orint nustatyti, ar konkrečioje situacijoje egzistuoja prašomo perduoti asmens ryšiai su vykdančiąja valstybe nare, leidžiantys konstatuoti, kad šiam asmeniui taikoma sąvoka „yra“ pagrindų sprendimo 4 straipsnio 6 punkto prasme, reikia atlikti bendrą kelių objektyvių aplinkybių, apibūdinančių šio asmens situaciją, vertinimą, tarp kurių visų pirma yra prašomo perduoti asmens buvimo trukmė, pobūdis ir sąlygos, taip pat šeiminiai bei ekonominiai ryšiai, kuriuos šis asmuo palaiko su vykdančiąja valstybe nare“⁴³.

72. Tomis pačiomis objektyviomis aplinkybėmis *a fortiori* remiamasi, kai prašomas perduoti asmuo ne tik yra, bet ir gyvena vykdančiojoje valstybėje narėje.

73. Šiuo klausimu pritariu Komisijai, kad Pamatinio sprendimo 2008/909 dėl nuosprendžių, kuriais skiriamos laisvės atėmimo bausmės, tarpusavio pripažinimo 9 konstatuojamojoje dalyje pateiktas veiksmių sąrašas gali būti pavyzdinis: „šeimoms, kalbini[ai], kultūriniai[ai], socialiniai[ai] ar ekonominiai[ai] [ryšiai] <...> arba [kiti ryšiai] su vykdančiąja valstybe“.

74. Kaip teisingai pažymėjo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas⁴⁴, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos galima suprasti, kad prašomo perduoti asmens integracijos valstybėje narėje lygis siejamas su tuo, ar jis turi faktiškų ir veiksmingų ryšių su tos valstybės narės visuomene.

75. Tiesa, ši jurisprudencija suformuota nagrinėjant bylas, kuriose prašomas perduoti asmuo buvo valstybės narės pilietis. Vis dėlto, atsižvelgiant į mano siūlomą atsakymą į pirmąjį prejudicinį klausimą, valstybių narių piliečių integracijos vykdančiojoje valstybėje narėje vertinimo kriterijai gali būti taikomi ir trečiųjų šalių piliečiams.

76. Taigi vykdančioji teisminė institucija turi atlikti bendrą vertinimą, t. y. įvertinti veiksmius, leidžiančius nustatyti, ar prašomas perduoti asmuo – *nesvarbu, kokia jo pilietybė*, – yra pakankamai susijęs su vykdančiosios valstybės narės visuomene, kad būtų galima numatyti, jog, atlikęs bausmę tos valstybės narės teritorijoje, jis turės daugiau galimybių socialiai reintegrotis ir pasiekti Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkte numatytą tikslą.

77. Tokie veiksniai apima prašomo perduoti asmens ankstesnio buvimo šalyje trukmę⁴⁵, šeimoms ryšių vykdančiojoje valstybėje narėje pobūdį ir tvirtumą (prireikus kartu vertinamas tokių ryšių nebuvimas kilmės šalyje), jo integracijos lygį ir kalbinius, kultūrinius, darbo, socialinius ar ekonominius ryšius, kuriuos jis užmezgė toje valstybėje narėje.

78. Žinoma, šis sąrašas nėra baigtinis, nes konkrečiu atveju gali būti kitų ypatingų aplinkybių, į kurias teismas turi atsižvelgti sprenddamas, ar perduoti prašomą asmenį.

⁴³ Sprendimo *Kozłowski* 48 punktas.

⁴⁴ Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą 8.2 punktas.

⁴⁵ Visų pirma jeigu asmuo yra ilgalaikis gyventojas, kaip apibrėžta Direktyvoje 2003/109.

V. Išvada

79. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui pateikti *Corte costituzionale* (Konstitucinis Teismas, Italija) tokį atsakymą:

2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos, iš dalies pakeisto 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR, 4 straipsnio 6 punktas

turi būti aiškinamas taip:

pagal jį draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose, pasirinkus remtis atitinkamu Europos arešto orderio, išduoto siekiant vykdyti laisvės atėmimo bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo, neprivalomuoju nevykdymo pagrindu, vykdančiosioms teisminėms institucijoms nustatytas absoliutus draudimas atsisakyti perduoti trečiųjų šalių piliečius, kurie gyvena arba yra jų šalies teritorijoje, neatsižvelgiant į jų ryšius su ta šalimi.

Svarbūs kriterijai, pagal kuriuos patvirtinama, kad prašomas perduoti asmuo yra pakankamai susijęs su vykdančiąja valstybe nare, yra visi kriterijai, kurie, vertinami bendrai, leidžia daryti prielaidą, kad atlikęs bausmę šioje valstybėje asmuo, neatsižvelgiant į jo pilietybę, turės daugiau reintegracijos galimybių nei išduodančiojoje valstybėje narėje.

Šiuo atžvilgiu vykdančioji teisminė institucija turi įvertinti, be kita ko, tokius veiksnius: ankstesnę prašomo perduoti asmens buvimo trukmę, buvimo pobūdį ir sąlygas, taip pat jo šeiminius, kalbinius, kultūrinius, darbo, socialinius ir ekonominius ryšius su vykdančiąja valstybe nare.